

Ari Klængur Jónsson, doktor í lýðfræði og verkefnisstjóri á Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands

Ársæll Már Arnarsson, prófessor og forseti deildar heilsueflingar, íþróttá og tómstunda, Háskóla Íslands

Ásdís A. Arnalds, doktorsnemi í félagsráðgjöf og verkefnisstjóri á Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands

Guðný Björk Eydal, prófessor og forseti Félagsráðgjafardeildar, Háskóla Íslands

Ingólfur V. Gíslason, prófessor í félagsfræði, Háskóla Íslands

Kolbeinn Hólmar Stefánsson, lektor í félagsráðgjöf, Háskóla Íslands

Sigrún Júlíusdóttir, prófessor emeritus í félagsráðgjöf, Háskóla Íslands og fjölskylduráðgjafi hjá Tengsl/Samskiptastöðin.

Umsögn um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof. Mál nr. 195/2020.

Félagsmálaráðuneytið kynnir til umsagnar drög að nýjum heildarlögum um fæðingar- og foreldraorlof. Í frumvarpinu er lagt til að heildarlengd fæðingarorlofs/fæðingarstyrks verði 12 mánuðir. Foreldrar geti nýtt sex mánuði hvort um sig, en þó verði heimilt að framselja einn mánuð á milli foreldra sé þess óskað.

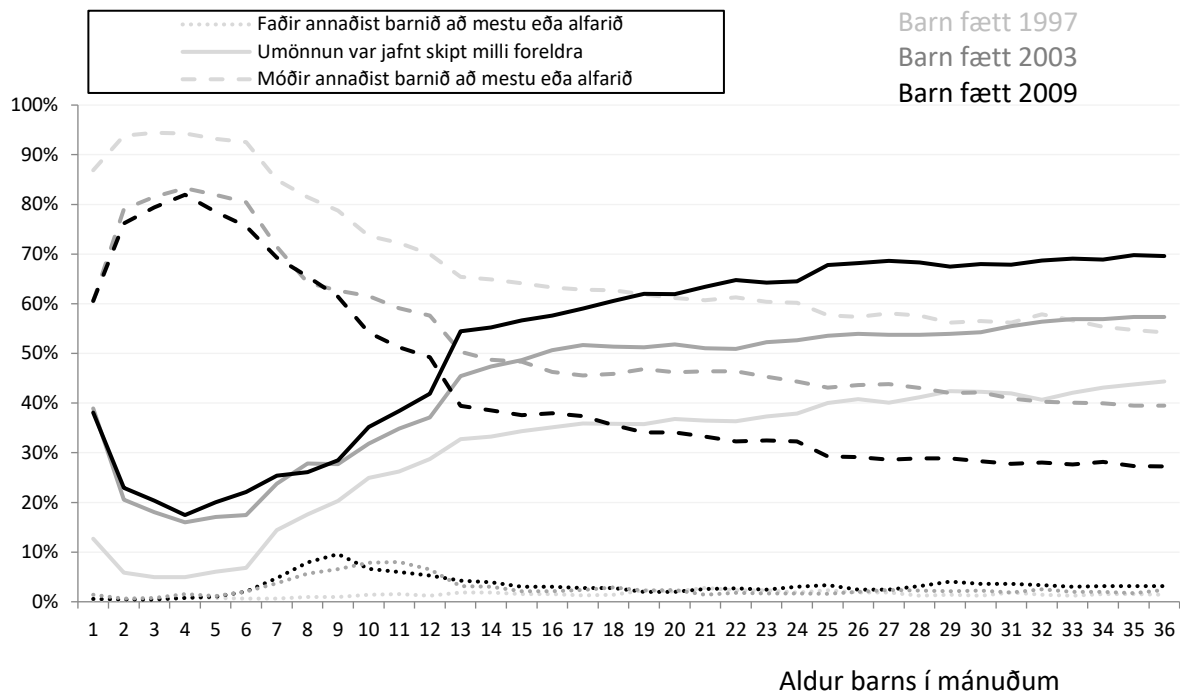
Undirrituð telja þessar breytingar vera afar jákvæðar af nokkrum ástæðum:

1) Lenging orlofs

Fæðingarorlof á Íslandi hefur ávallt verið mun styttra en á hinum Norðurlöndunum en með þessu skrefi verður lengdin svipuð á öllum Norðurlöndum. Þess má einnig geta að heildartími fæðingarorlofs héraðs hefur verið styttri en í flestum OECD löndum.

2) Mikilvægi umönnunar beggja foreldra fyrir barn

Alþjóðlegar rannsóknir sýna að virk þátttaka beggja foreldra í umönnun barns hefur mjög jákvæð áhrif á alhliða þroska þess (sjá t.d. Cools, Fiva og Kirkebøen, 2015; Sarkadi, Kristiansson, Oberklaid og Bremberg, 2008). Ekkert er líklegt til að ýta undir þá virku þátttöku en orlofstaka beggja foreldra. Rannsóknir héraðs sýna að frá því feður öðluðust sjálfstæðan rétt til töku fæðingarorlofs hefur þátttaka þeirra í umönnun barna sinna aukist til muna. Í því sambandi má nefna að 44% foreldra sem áttu sitt fyrsta barn árið 1997 skiptu umönnun barnsins jafnt við þriggja ára aldur. Hlutfallið var 70% meðal foreldra sem áttu sitt fyrsta barn sex árum síðar, þ.e. eftir að feður höfðu öðlast sjálfstæðan rétt til töku þriggja mánaðar orlofs. Síðan þá hefur þátttaka feðra í umönnun barna sinna haldið áfram að vaxa. Þetta sést vel á mynd 1. Myndin sýnir hvernig foreldrar í sambúð eða hjónabandi, sem áttu sitt fyrsta barn árin 1997, 2003 og 2009, skiptu með sér umönnun barnsins í hverjum mánuði frá fæðingu barns og þar til það náði þriggja ára aldri (Arnalds, Eydal og Gíslason, 2013).

Mynd 1. Hvernig skiptu foreldrar i sambúð/hjónabandi með sér umönnun barns fyrstu þrjú æviárin

Þessar niðurstöður í eru samræmi við alþjóðlegar rannsóknir sem sýna að umönnunarþátttaka feðra, eftir að fæðingarorlofi lýkur, eykst með tilkomu sjálfstæðs réttar feðra til töku fæðingarorlofs (sjá t.d. (Kotsadam og Finseraas, 2011; Rege og Solli, 2013; Schober, 2014; Cools, Fiva og Kirkebøen, 2015). Þá kom fram í nýlegri skýrslu Alþjóðaheilbrigðismálastofnunar (Inchley o.fl., 2020) að íslensk ungmenni, af báðum kynjum, mátu samskipti sín við feður jákvæðari en börn frá öllum samanburðarlöndunum, 41 talsins. Rannsóknin náði til fyrstu árganganna sem nutu góðs af auknum rétti feðra til töku fæðingarorlofs og hafa rannsakendur leitt að því líkur að þessi árangur sé afleiðing af auknum möguleikum feðra til að annast um börn sín í kjölfar þess að þeir öðluðust sjálfstæðan rétt til töku orlofs. Nýlegar samanburðarrannsóknir á samskiptum foreldra og barna á Norðurlöndunum benda einnig til þess að tengsl séu milli lengdar fæðingarorlofs feðra og gæða tengslamyndunar þeirra við börn sín (Arnarsson o.fl., 2019).

3) Jafn réttur barna til umönnunar, óháð sambúðarformi foreldra

Sjálfstæður réttur tryggir börnum sem ekki alast upp á heimili beggja foreldra rétt til samvista við báða foreldra frá frumbersku. Lögjafinn hefur um áratuga skeið lagt áherslu á að börn eigi rétt á umönnun beggja foreldra, sbr. barnalög (nr. 76/2003), þingsályktun um mótun opinberrar fjölskyldustefnu (1997-1998) og Sáttmála um réttindi barns (Lög um samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins nr. 19/2013). Skv. núgildandi lögum um fæðingarorlof eiga öll börn rétt á jafnlöngu fæðingarorlofi því ef eingöngu er um eitt foreldri er að ræða þá fær það heildarfjöldi mánaða. Þá er einnig gert ráð fyrir því að ef foreldri getur ekki sinnt barni t.d. vegna sjúkdóms eða afleiðinga slyss eða afplánunar refsivistar þá er því heimilt að framselja rétt sinn til fæðingarorlofs til hins foreldrisins. Í frumvarpinu er einnig gert ráð fyrir að ef ekki er hægt að feðra börn eða ef foreldri sætir nálgunarbanni sé einnig hægt að færa rétt til eins foreldris. Það er fagnaðarefni að millifærsla sé heimiluð í slíkum undantekninga-tilvikum. Skv. núgildandi lögum fara mæður einar með forsjá barns ef þær búa ekki með föður við

fæðingu og faðir getur ekki tekið fæðingarorlof nema með samþykki þeirra. Tölur frá Fæðingarorlofs-sjóði sýna að feður sem búa með börnum sínum taka frekar fæðingarorlof en feður sem deila ekki lögheimili með börnum sínum en þó er áhugavert að af þeim feðrum sem taka eitthvað orlof, er meðalfjöldi orlofsdaga ívið meiri meðal feðra sem ekki búa með börnum sínum en feðra sem það gera.

Innlendar rannsóknir sýna að frá því feður öðluðust sjálfstæðan rétt til töku fæðingarorlofs hefur sá tími sem feður, sem ekki búa með barnsmóður, verja í umönnun barna sinna aukist til muna (Arnalds, Eydal & Gíslason, 2013; Eydal, 2018; Lárusdóttir, Eydal og Arnalds, í ritrýni). Þar skiptir einnig máli að sameiginleg forsjá varð að meginreglu við skilnað eða sambúðarslit árið 2006. Feður taka æ ríkari þátt í umönnun barna sem þeir deila ekki lögheimili með og það færast í aukanna að börn dvelji jafnt hjá báðum foreldrum eftir skilnað eða sambúðarslit, og að nán fyrstu tengsl barns við föður endurspeglast áfram í traustum tengslum, líka eftir skilnað (Sigrún Júlíusdóttir og Sólveig Sigurðardóttir, 2013). Fjöldi erlendra rannsókna, m.a. um velferð barna í kjölfar skilnaðar, sýnir glögglega að börnum sem eiga vísa umönnun beggja foreldra, þó að foreldrar þeirra séu ekki í parsambandi, farnast betur en börnum sem eiga brotið eða lítið samband við foreldri sem það býr ekki með (sjá t.d. Nielsen, 2018; Teubert og Pinquart, 2010). Lítið er þó til af erlendum rannsóknum á fæðingarorlofsnýtingu feðra sem ekki búa með barnsmóður en Duvander og Jans (2009) hafa sýnt fram á að í Svíþjóð var sterk fylgni milli tengsla þessa hóps feðra við börn sín þegar þau nálgust unglingsaldur og þess hvort þeir höfðu tekið fæðingarorlof. Af ofantöldu má ráða að fæðingarorlof feðra sem ekki búa með barnsmóður er afar mikilvægur hvati til þess að efla tilfinningasamband þeirra og barnanna ásamt sterkari ábyrgðarhvöt gagnvart uppeldi og umönnun þeirra til lengri tíma. Það er því mikilvægt að efla sérstaklega ráðgjöf við foreldra sem ekki búa saman við fæðingu barns eða slíta parsambandi á fyrstu æviárum barns um hvernig þeir geta best hagað orlofstöku beggja foreldra, barni til heilla.

Þá sýna rannsóknir að einstæðir foreldrar búa frekar við fátækt og viðkvæmar félagslegar aðstæður en foreldrar í sambúð/hjónabandi. Góð foreldrasamvinna dregur úr líkum á fjárhagserfiðleikum einstæðra foreldra þar sem hún tryggir báðum foreldrum betri tækifæri til stöðugar atvinnuþátttöku og tekjuöflunar (Nieuwenhuis og Maldonado, 2018). Rannsóknir hafa einnig sýnt að of löng fjarvera mæðra frá vinnumarkaði hefur mjög neikvæð áhrif á stöðu þeirra á vinnumarkaði (Nieuwenhuis, Need og Van der Kolk, 2017). Traust staða beggja foreldra á vinnumarkaði hefur jákvæð áhrif á velferð barns í bráð og lengd.

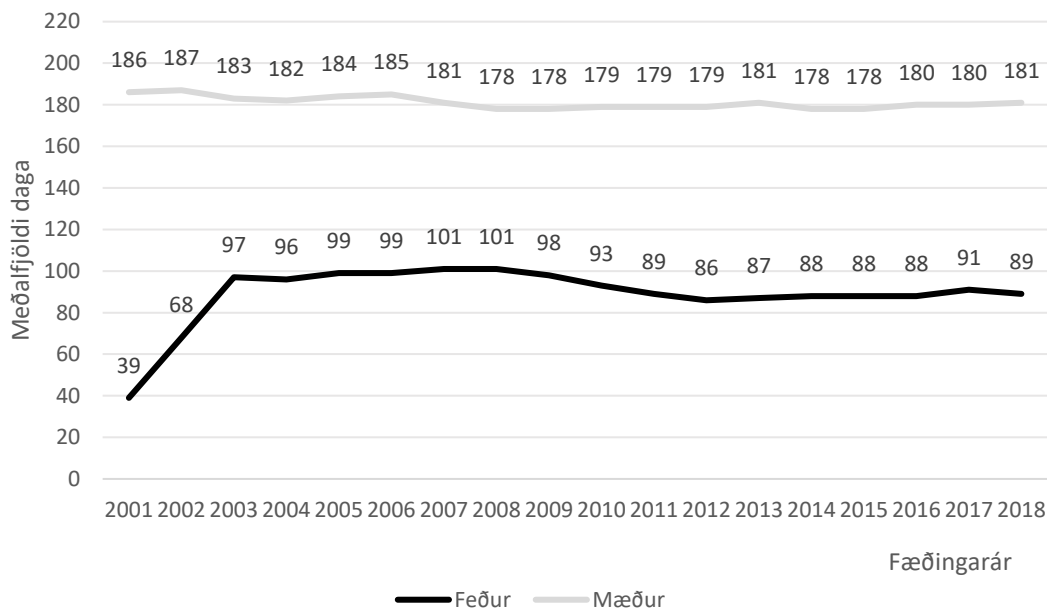
4) Dregur úr skilnaðartíðni

Þó að það sé ekki yfirlýst markmið laga um fæðingar- og foreldraorlof að draga úr skilnaðartíðni, þá hefur verið sýnt fram á að með tilkomu sjálfstæðs réttar til fæðingarorlofs dró úr skilnaðartíðni á Íslandi (Olafsson og Steingrímsdóttir, 2020). Ástæðan kann að liggja í aukinni ánægju foreldra með parsambandið vegna aukinnar þátttöku feðra í umönnun og heimilishaldi. Í því sambandi má benda á að að Kostdam og Finseraas (2011) komust að því að tilkoma sjálfstæðs fæðingarorlofs fyrir feður í Noregi varð til þess að draga úr ágreiningi foreldra um hvernig beri að skipta heimilisverkum. Sömuleiðis leiddi rannsókn Evertsson, Boye og Erman (2015) í ljós að því lengra fæðingarorlof sem nýtt var af feðrum í Svíþjóð, því ánægðari voru makar þeirra með það hvernig verkaskiptingu vegna umönnunar barna þeirra var háttað á heimilinu. Þannig má leiða líkur að því að fæðingarorlofstaka feðra auki samvinnu og samstöðu foreldra, sem aftur getur haft áhrif á stöðugleika sambandsins. Hérlendis hefur tíðni skilnaða og sambúðarslita verið hæst á fyrstu æviárum barns og því um afar mikilvægar niðurstöður að ræða sem sýna að samvinna foreldra er verndandi þáttur sem hlúa ber að. Ennfremur má benda á mikilvægi þess að draga úr líkum á sambúðarslitum foreldra þegar haft er í huga að börn á Íslandi, sem alast upp á heimilum með einu foreldri, búa frekar við fátækt en börn sem alast

upp á heimilum þar sem eru tveir foreldrar (Anton Örn Karlsson og Kolbeinn Stefánsson, 2016; Kolbeinn Stefánsson, 2019).

5) Jafn réttur beggja foreldra til orlofs - hvati til jafnari tengsla og ábyrgðar

Alþjóðleg reynsla (og rannsóknir) sýnir að tímabil orlofs sem er skiptanlegt verður að tímabili móður (sjá t.d. Moss, Duvander og Koslowski, 2019). Tölur Fæðingarorlofssjóðs (e.d.) sýna að þannig er því einnig háttáð hérlendis. Feður á Íslandi hafa að meðaltali notað einmitt þann dagafjölda sem þeir eiga rétt til, sem sýnir hvernig sjálfstæður réttur til fæðingarorlofs verður að viðmiði um hvað skuli teljast hæfilegt (sjá mynd 2).

Mynd 2. Meðalfjöldi daga í fæðingarorlofi: Mæður og feður

Sjálfstæður réttur beggja foreldra til fæðingarorlofs er þar af leiðandi forsenda þess að báðir foreldrar taki orlof. Þeim mun jafnari sem rétturinn er þeim mun jafnari verður notkun orlofsins. Það frumvarp sem hér liggur fyrir mun líklega þýða að mæður muni að jafnaði taka í heild um 7 mánaða orlof (aук sumarleýfis) og vera heima með barni alfarið eða að hluta fyrstu 7-8 mánuðina eftir fæðingu og feður taka svo við og taka sína 5 mánuði, að frátöldum þeim vikum sem foreldrar ákveða að verja saman strax eftir fæðingu. Það er einnig mikilvægt að hafa í huga að frelsi foreldra til að haga orlofstöku eins og þeim best hentar er óvída meira en á Íslandi, t.d. er mjög óvenjulegt að foreldrum sé frjálst að vera saman í fæðingarorlofi eins lengi og þeir kjósa eins og hér er (Gíslason, Eydal, Rostgaard, Brandt, Duvander og Lammi-Taskula, 2015; Koslowski, Blum, Dobrotić, Kaufman og Moss, 2020).

Spyrja má hvort tuttugu ára reynsla af töku orlofs feðra hafi ekki breytt hugarfari á þann veg að draga megi úr sjálfstæðum rétti án þess að það skerði orlofstöku feðra? Svarið er nei, ef marka má nýlega reynslu Norðmanna. Noregur var fyrst Norðurlanda til að lögleiða sérstakan rétt feðra til 4 vikna orlofs árið 1993. Árið 2014 ákvað ríkisstjórn undir forystu Ernu Solberg að draga úr þeim fjölda vikna sem feður áttu rétt á í fæðingarorlofi, úr 14 í 10 vikur. Afleiðingarnar voru þær að feður drógu umsvifalaust úr töku orlofs og því ákvað ríkisstjórn sömu flokka árið 2018 að fjölga orlofsvikum feðra aftur og nú í 15-19 vikur (eftir því hversu hátt hlutfall feður kjósa að fá greitt af fyrri tekjum – ef 100% þá 15 vikur

en ef 80% þá 19) (Brandt og Kvande, 2020). Það var eins og við manninn mælt, um leið og réttur feðra jókst þá jókst orlofstaka þeirra aftur og hefur aldrei verið meiri en 2020 (NAV, 2020).

Í þessu sambandi er einnig rétt að minna á að víðtækur stuðningur hefur mælst við að orlofi sé jafnt skipt á milli foreldra. Í skýrslu Norrænu ráðherranefndarinnar *State of Nordic fathers* kemur fram að 72% feðra og 73% mæðra á Norðurlöndunum eru sammála staðhæfingunni að skipta beri fæðingarorlofi jafnt milli foreldra. Tölulegar upplýsingar frá Promundo¹, sem vann skýrsluna fyrir Norrænu ráðherranefndina, sýna að á Íslandi telja 84% feðra og 85% mæðra heppilegast að foreldrar skipti fæðingarorlofi jafnt á milli sín. Að reyndin er önnur bendir til að fleiri þættir en viljinn einn stjórni skiptingunni (Nordic Council of Ministers, 2019). Í könnun sem Gallup framkvæmdi á Íslandi 2003 kom reyndar fram að bæði atvinnurekendur og launþegar töldu töluvert erfiðara fyrir feður en mæður að taka 6 mánaða fæðingarorlof (Eydal og Gíslason, 2008). Skýr skipting fæðingarorlofs milli foreldra er þannig styrkur fyrir feður í samningaviðræðum á vinnumarkaði.

6) Jafnrétti á vinnumarkaði

Staða mæðra og feðra er enn ólík á vinnumarkaði og er oft skýrð með meiri þátttöku mæðra en feðra í umönnun barna. Jafn réttur til fæðingarorlofs mun draga úr þeim mun sem er á nýtingu foreldra á orlofinu en jafnframt draga úr þeim mun sem er á þátttöku þeirra í umönnun barna eftir orlofið og þannig auka líkur á að fólk á vinnumarkaði verði metið á grundvelli einstaklingsbundinnar þekkingar og hæfileika frekar en á grunni staðalmynda um hegðun karla og kvenna. Rannsóknir á hvernig íslenskir foreldrar hafa hagað atvinnu- og umönnunaráttöku barna sinna fyrstu þrjú árin eftir fæðingu barns, sýna að það hefur dregið saman með foreldrum bæði hvað varðar vinnutíma og atvinnuþátttöku (Eydal, 2008). Sömuleiðis sýna erlendar rannsóknir að tilkoma sjálfstæðs réttar feðra til töku fæðingarorlofs eykur líkurnar á því að mæður fari aftur í fulla vinnu eftir að hafa eignast barn (Farré og González, 2017; Kitterød og Rønsen, 2015). Mæður axla þó enn meginábyrgð á umönnun barna og aðlaga atvinnuþátttöku sína að þörfum heimilis á meðan feður halda sínu striki. Þannig sýnir t.d. grein Ásdísar Arnalds og samstarfsfólks mjög skýrt hvernig foreldrar brugðust við með ólíkum hætti í kjölfar bankakreppu þegar feður drógu úr töku fæðingarorlofs. Þá brúuðu mæður bilið milli orlofs og dagvistar með lengri fjarveru frá vinnumarkaði en mæður gerðu áður en þak á greiðslur í fæðingarorlofi var lækkað (Arnalds o.fl. 2019). Það er því afar mikilvægt að löggjöfin jafni enn frekar en nú er, rétt foreldra til fæðingarorlofs. Eins og bent var á þá er það afar óvenjulegt að feður taki það orlof sem foreldrar mega ráðstafa að eigin vild. Því gegnir jöfn skipting orlofs mikilvægu hlutverki í að stuðla að auknu jafnrétti karla og kvenna á vinnumarkaði og í einkalífi.

7) Áhrif á fæðingartíðni

Hérlandis hefur fæðingartíðni farið úr 2.221 í 1.743 á tíu ára tímabili, 2009-2019 (Hagstofa Íslands, e.d.). Hnignandi fæðingartíðni er áhyggjuefni vestrænna ríkja og talið er að jafnari verkaskipting á heimilinu geti stuðlað að því að konur eigi auðveldara með að samþætta launaða vinnu og fjölskyldulíf sem sé hvati til að eignast fleiri börn (Duvander og Andersson 2006; Neyer, Lappégard og Vignoli, 2013). Nýleg rannsókn þar sem borin er saman fæðingartíðni á Íslandi, í Noregi og Svíþjóð sýndi að í öllum þremur löndunum var líkleggra að fólk eignaðist annað barn ef faðir hafði tekið fæðingarorlof (Duvander o.fl., 2019). Sömuleiðis sýndi rannsókn Ara K. Jónssonar að tilkoma laga um fæðingar- og foreldraorlof árið 2000 varð til að stöðva þá hnignun sem hafði verið í fæðingartíðni fram að setningu

---

¹Ekki voru birtar upplýsingar um framkvæmd rannsóknarinnar og svarhlutfall, en alls svöruðu 7515 rannsókninni. Óskað hefur verið eftir upplýsingum um framkvæmd en þær bárust ekki í tæka tíð.

laganna og líkurnar á að fólk eignaðist sitt annað og þriðja barn jukust. Á hinn bóginn dró verulega úr fæðingartíðni á ný í kjölfar bankahruns, eftir að þak á greiðslur í fæðingarorlofi lækkaði og það dró úr fæðingarorlofstöku feðra (Jónsson, 2018).

Niðurstaða

Frumvarp til fæðingarorlofslaga, sem Páll Pétursson flutti fyrir hönd ríkisstjórnar Davíðs Oddssonar, um jafnan rétt beggja foreldra til fæðingaorlofs markaði tímamót í íslenskri sögu. Með því tók Ísland forystu meðal þjóða á sviði jafnréttismála og tryggði börnum sem aldrei fyrr umönnun beggja foreldra. Rannsóknir hafa enn sem komið er einkum beinst að áhrifum laganna á foreldra en einnig hefur komið í ljós að löggjöfin hefur haft afar jákvæð áhrif á tengsl íslenskra barna við feður sína. Margt er enn ókannað í því sambandi og t.d. verður áhugavert að fylgjast með hvernig fyrsta kynslóð þeirra barna sem nutu umönnunar beggja foreldra í kjölfar lagasetningarinnar árið 2000 test á við starfsval og foreldrahlutverk.

Íslenska fæðingarorlofskerfið varð strax fyrirmynd annarra þjóða sem hafa sótt í smiðju Íslands. Þeim löndum fjölgar ár frá ári sem feta í fótspor Íslands og veita feðrum sjálfstæðan rétt, en sem stendur eru það Japan og Kórea sem hafa gengið lengst í því efni. Bæði í rannsóknum og stefnumótun er vísað til íslenska líkansins (*the Icelandic Model*) og er þar átt við fæðingarorlofskerfið. Þau skref sem hér eru tekin munu vekja alþjóðaathygli og verða öðrum þjóðum hvatning til dáða. Þó frumvarpið varði fyrst og fremst hagsmuni barna og foreldra á Íslandi þá er mikilvægt að hafa áhrif þess á umheiminn einnig í huga.

Það er því okkar álit að samþykkt þessa frumvarps væri mikið heillaskref fyrir börn og foreldra á Íslandi, jafnrétti kynja og samkeppnisstöðu íslenskra fyrirtækja.

Heimildir

- Anton Örn Karlsson og Kolbeinn Stefánsson. (2016). *Sárafatækt*. Reykjavík: Hagstofa Íslands.
- Arnalds, Á.A., Duvander A-Z., Eydal, G.B. og Gíslason, I.V. (2019). Constructing parenthood in times of crisis. *Journal of Family Studies*, doi: 10.1080/13229400.2019.1634622
- Arnalds, Á. A., Eydal, G. B. og Gíslason, I. V. (2013). Equal rights to paid parental leave and caring fathers – the case of Iceland. *Stjórnmal & stjórnsýsla*, 9(2), 323-344.
- Arnarsson, A., Portebny, T., Torsheim, T. og Eriksson, C. (2019). Time-trends in Nordic adolescents' communication with their parents. *Nordic Welfare Research*, 4(2), 88-100.
- Barnalög nr. 76/2003.
- Brandt, B. og Kvande, E. (2020). *Designing parental leave policy. The Norway model and the changing face of fatherhood*. Bristol: Bristol University Press.
- Cools, S., Fiva, J. H. og Kirkebøen, L. J. (2015). Causal effects of paternity leave on children and parents. *Scandinavian Journal of Economics*, 117(3), 801-828. doi: 10.1111/sjoe.12113
- Duvander, A. Z. og Andersson, G. (2006). Gender equality and fertility in Sweden: A study on the impact of the father's uptake of parental leave on continued childbearing. *Marriage and Family Review* 39:121-142.
- Duvander, A.-Z., og Jans, A.-C. (2009). Consequences of fathers' parental leave use: Evidence from Sweden. *Finnish Yearbook of Population Research*, 49–62.
- Duvander, A. Z., Lappegård, T., Andersen, S. N., Garðarsdóttir, Ó., Neyer, G. og Viklund, I. (2019). Parental leave policies and continued childbearing in Iceland, Norway and Sweden. *Demographic Research*, 40, 1501-1528.
- Evertsson, M., Boye, K. og Erman, J. (2016). *Fathers on call – A study on the sharing of care work among parents in Sweden. A mixed methods approach* (Families and Societies Working Paper Series No. 27). Stokkholmur: Stockholms Universitet.
- Eydal, G. B. (2008). Policies promoting care from both parents - The case of Iceland. Í G. B. Eydal og I. V. Gíslason (ritsj.), *Equal rights to earn and care - parental leave in Iceland* (bls. 111–148). Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.
- Eydal, G. B. (2018). Policies and practices for single parents in Iceland. Í Nieuwenhuis, R. og Maldonado, L. C. (ristj.) *The triple bind of single-parent families. Resources, employment and policies to improve wellbeing* (bls. 383-400). Bristol: Policy Press.
- Eydal, G. B og Gíslason, I. V. (2008). Paid parental leave in Iceland: History and context. Í G. B. Eydal og I. V. Gíslason (Ritstj.) *Equal rights to earn and care. Paid parental leave in Iceland* (bls. 15-44). Reykjavík: Félagsvísindastofnun.
- Farré, L. og González, L. (2017). The effects of paternity leave on fertility and labor market outcomes. *Economics Working Papers 1572*. Universitat Pompeu Fabra: Department of Economics and Business.
- Fæðingarorlofssjóður (e.d.). *Óbirtar tölulegar upplýsingar frá Fæðingarorlofssjóði*.

- Gíslason, I. V., Eydal, G. B., Rostgaard, T. R., Branth, B., Duvander A. Z. og Lammi-Taskula, J. (2015). Trends in parental leave in the Nordic countries: Has the forward march of gender equality halted? *Community, Work and Family*, 18(2), 167-181, DOI: 10.1080/13668803.2014.1002754.
- Hagstofa Íslands. (e.d.). *Talnaefni – Fæðingartíðni*. Sótt af: https://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/lbuar/lbuar__Faeddiranir__Faeddir__faedingar/MAN05201.px
- Inchley, J., Currie, D., Budisavljevic, S., Torsheim, T., Jastad, A., Cosma, A., Kelly, C. og Arnarsson, A. M. (2020). *Spotlight on adolescent health and well-being: Findings from the 2017/18 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) Survey in Europe and Canada. Volume 1: Key findings*. Copenhagen: World Health Organization.
- Jónsson, A. K. (2018). Family policies, childbearing, and economic crisis: The case of Iceland. *Demographic Research*, 39(19), 561-592. doi: 10.4054/DemRes.2018.39.19
- Kitterød, R. H. og Rønsen, M. (2015). Gender-equalizing family policies and mothers' entry into paid work: Recent evidence from Norway. *Feminist Economics*, 21(1), 59–89. doi:10.1080/13545701.2014.927584
- Kolbeinn Stefánsson. (2019). *Lífskjör og fátækt barna á Íslandi, 2004-2016*. Reykjavík: Edda öndvegissetur.
- Koslowski, A., Blum, S., Dobrotić, I., Kaufman, G. og Moss, P. (2020). *International Review of Leave Policies and Related Research*. 2020. DOI: 10.18445/20200915-131331-0. Sótt af: <https://www.leavenetwork.org/annual-review-reports/review-2020/>
- Kotsadam, A. og Finseraas, H. (2011). The state intervenes in the battle of the sexes: Causal effects of paternity leave. *Social Science Research*, 40: 1611-1622.
- Lárusdóttir, Í. D., Eydal, G. B. og Arnalds, Á. A. (í ritrýni). *Shared care among parents living apart: Parental leave and care in lone-parent families in Iceland*. Óútgefið handrit.
- Lög um samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins nr. 19/2013.
- Moss, P., Duvander, A-Z. og Koslowski, A. (2019). Introduction: much work still to do. Í P. Moss, A. Koslowski og A-Z. Duvander (ritstj.). *Parental leave and beyond. Recent international developments, current issues and future directions* (bls. 1-20). Bristol: Policy Press.
- NAV (Norsk Arbeids- og velferdsetaten). (2020). Aldri før har fedre tatt ut så mange dager med foreldrepenger. 24.09.2020. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/familie-statistikk/nyheter/aldri-for-har-fedre-tatt-ut-sa-mange-dager-med-foreldrepenger>
- Neyer, G., Lappegård, T. og Vignoli, D. (2013). Gender equality and fertility: Which equality matters? *European Journal of Population* 29(3): 245-272.
- Nielsen, L. (2018). Joint versus sole physical custody: Outcomes for children independent of family income or parental conflict. *Journal of Child Custody*, 15(1), 35-54.
- Nieuwenhuis, R. og Maldonado, L. C. (ristj.). (2018). The triple bind of single-parent families: resources, employment and policies. In *The triple bind of single-parent families: resources, employment and policies to improve well-being* (bls. 1–30). Bristol: Policy Press.

Nieuwenhuis, R., Need, A. og Van der Kolk, H. (2017). Is there such a thing as too long childcare leave? *International Journal of Sociology and Social Policy*, 37, 2-15.

Nordic Council of Ministers. (2019). State of Nordic Fathers. Copenhagen: Nordic Council of Ministers. Sótt af: <https://www.norden.org/en/nordicfathers>

Olafsson, A. og Steingrimsdóttir, H. (2020). How does daddy at home affect marital stability. *The Economic Journal*. Doi: 10.1093/ej/ueaa009

Rege, M. og Solli, I. F. (2013). The impact of paternity leave on fathers' future earnings. *Demography*, 50, 2255–2277.

Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F. og Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: A systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatrica*, 97, 153-158.

Schober, P. S. (2014). Parental leave and domestic work of mothers and fathers. A longitudinal study of two reforms in West Germany. *Journal of Social Policy*, 43, 351–372.

Sigrún Júlíusdóttir og Sólveig Sigurðardóttir (2013). *Eftir skilnað: Um foreldrasamstarf og kynslóðasamskipti*. Reykjavík: Háskólaútgáfan og Rannsóknastofnun í barna- og fjölskylduvernd.

Teubert, D., og Pinquart, M. (2010). The association between coparenting and child adjustment: A meta-analysis. *Parenting: Science and Practice*, 10(4), 286-307.

Þingsályktun um mótun opinberrar fjölskyldustefnu og aðgerðir til að styrkja stöðu fjölskyldunnar. (1996-1997). 121. Löggjafarþing, 1996–1997. Þskj. 1230.